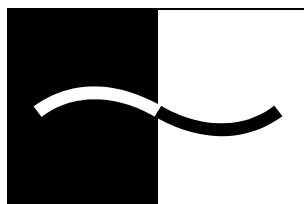

CONSEIL DE L'Égalité DES CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

**ADVIES nr. 77 van 17 oktober 2003 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen
betreffende de aanvullende pensioenen**

CONSEIL DE L'EGALITÉ DES CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

**ADVIES NR. 77 VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN
VROUWEN**

ADDENDUM

De Raad van de Gelijke kansen voor mannen en vrouwen heeft met veel belangstelling kennis genomen van het voorstel voor een richtlijn van de Europese Raad betreffende “de gelijke behandeling van vrouwen en mannen bij de toegang en levering van goederen en diensten”.

De Raad van de Gelijke kansen voor mannen en vrouwen merkt op dat dit voorstel in zijn artikel 4, het hanteren van geslacht als factor voor de berekening van premies en verzekeringsuitkeringen, verbiedt. Inzake de stelsels van aanvullende pensioenen, die in de vorm van verzekeringen zijn georganiseerd, stemt het voorstel overeen met het standpunt dat de Raad uitdrukt in het huidige advies (punt 4), 1°) en maakt het een amendement op richtlijn 86/378 gewijzigd door de 96/97 noodzakelijk, en bijgevolg ook een aanpassing van de Belgische wet van 28 april 2003.

Het is de bedoeling van de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen om eerstdaags een advies uit te brengen over het voorstel van richtlijn en zijn weerslag op het Belgische recht.

**ADVIES nr. 77 van 17 oktober 2003 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen
betreffende de aanvullende pensioenen**

Inleiding

Dit advies van de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen is gericht op de toepassing van het beginsel van “gender mainstreaming” op de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

De Raad vindt het een spijtige zaak dat hij slechts de mogelijkheid tot een kritische lezing ex-post heeft en moet tegelijkertijd vaststellen dat “gender mainstreaming” geen ingang vindt in het jaarrapport (april 2002) van het Studiecomité inzake de Vergrijzing, noch in het “Strategisch Verslag op het gebied van Rustpensioenen” (18 september 2002) dat er kwam op vraag van de Europese Commissie, noch in de uitwerking van de wet betreffende de tweede pijler, terwijl de sociale partners waren geraadpleegd.

Het ontbreken van een kritische visie op de evolutie van de wettelijke pensioenen van de vrouwen alsook op de impact van de ontwikkeling van de tweede pijler op hun inkomens op pensioenleeftijd wekt des te meer verbazing in het licht van de 11 gezamenlijke doelstellingen van de OCM (Open Coördinatiemethode) die is goedgekeurd op de Top van Laken (2001), en waarvan punt 10 over de gelijkheid tussen mannen en vrouwen stelt: *“Streven naar meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen. De pensioenvoorzieningen zodanig herzien dat de gelijke behandeling van vrouwen en mannen gewaarborgd is, rekening houdend met de verplichtingen onder het EU-recht”*.

Elke lidstaat heeft in zijn antwoord (Strategische verslagen) een min of meer toepasselijke beschrijving gegeven van de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op pensioenvlak. België geeft in zijn formeel antwoord in zijn verslag van september 2002 wel toe dat de rustpensioenen van de vrouwen vanaf 2015 een neerwaartse trend zullen vertonen wegens de impact van de deeltijdse arbeid.

De Raad herinnert er ook aan dat de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen met name van toepassing is op de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid, behandeld in afdeling III van hoofdstuk III, met het oog op het waarborgen van de omzetting van de Europese richtlijnen 86/378 en 96/97 in de Belgische wetgeving. De aanvullende pensioenen maken vanzelfsprekend deel uit van de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid. Bovendien, toen het voorontwerp van wet de aanvullende pensioenen, die toen geregeld werden door de wet van 6 april 1995¹, uitsloot uit het toepassingsgebied van Afdeling III, heeft de afdeling wetgeving van de Raad van State aanbevolen om deze uitsluiting te schrappen en maakt ze dus geen deel meer uit van de wet van 7 mei 1999.

Het is evenwel zo dat in artikel 16 van de wet de Koning belast wordt met het bepalen van wat men verstaat onder aanvullende regelingen voor sociale zekerheid. Meer dan vier jaar na het van kracht worden van de wet van 7 mei 1999 werd dit koninklijk besluit nog steeds niet genomen, wat de gerechtigden zou kunnen verhinderen om volledig van de bepalingen van de wet te genieten². Door het niet nemen van deze uitvoeringsmaatregel komt België zijn verplichting om de bovengenoemde richtlijnen effectief om te zetten niet na.

¹ In zijn aanbeveling van 25 juni 1998 had de Raad enkel gesuggereerd dat het voorontwerp, om dubbel gebruik te vermijden, naar de wet van 6 april 1995 zou verwijzen voor de aspecten die al door die wet geregeld werden.

² Zie J. JACQMAIN, “Une nouvelle loi sur l'égalité de traitement entre travailleurs féminins et masculins”, Chr. D.S./Soc. Kron., 2000, p.65.

Daarnaast moet, krachtens artikel 16, de aanneming van het koninklijk uitvoeringsbesluit worden voorafgegaan door verschillende consultaties, met name van de Vaste Commissie Arbeid van de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen (artikel 5, al. 4 van de wet).

Daarom vindt de Raad het even incoherent als betreurenswaardig dat de federale regering het niet nuttig heeft gevonden om hem te consulteren over een voorontwerp van wet over de aanvullende pensioenen dat betrekking heeft op een materie uit afdeling III van hoofdstuk III van de wet van 7 mei 1999.

Alvorens nader in te gaan op de wet betreffende de tweede pijler, wil de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen enkele algemene aandachtspunten aanstippen.

1) Het “kostenplaatje van de vergrijzing”

Het lijkt geen enkele twijfel dat een gedeelde verontrusting omtrent de vergrijzing van de bevolking de lidstaten ertoe heeft aangezet te opteren voor een gecoördineerde aanpak van de problematiek van de globale sociale zekerheid in het algemeen en van de pensioenen in het bijzonder.

Welnu, in de eerste plaats moeten we vaststellen dat de analyses van de demografische uitdaging de specifieke last van de afgeleide rechten kunnen verhullen. Alle (demografische³, sociaal-demografische⁴, sociaal-economische⁵) afhankelijkheidscriteria laten immers uitschijnen dat alle personen van de derde leeftijd gerechtigden op een pensioen zijn en dat al die pensioenen verworven zijn uit bijdragen.

De regeling voor werknemers voorziet voor de vrouwen drie soorten situaties: vrouwen met een rustpensioen (directe gerechtigden), vrouwen “ten laste” van hun partner die aldus beschikt over een niet-contributieve verhoging van diens rustpensioen, vrouwen met een overlevingspensioen (niet-contributief afgeleid recht) of met een combinatie van een rust- en overlevingspensioen en ten slotte vrouwen met een pensioen uit echtscheiding (niet-contributief afgeleid recht dat het pensioen van de man geenszins vermindert). Niet alle personen van pensioensgerechtigde leeftijd kunnen aldus verrekend worden als directe gerechtigden op een pensioen.

Dit punt van kritiek is niet van louter formele aard. De vooruitzichten in België voor 2000-2050 zijn dat, in de begrotingskost van de vergrijzing, de stijging van het BBP die toe te schrijven is aan de pensioenen (alle regelingen samen) ongeveer 3,1% zou bedragen⁶. Thans vertegenwoordigt het overlevingspensioen, één der afgeleide rechten van de tak van de werknemers, 3% van het BBP in België.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat de schrapping of vervanging van dat niet-contributief afgeleid recht door een contributieve oplossing verschillende Europese landen in staat zou stellen om de verhoging van de budgettaire pensioenkost probleemloos het hoofd te bieden.

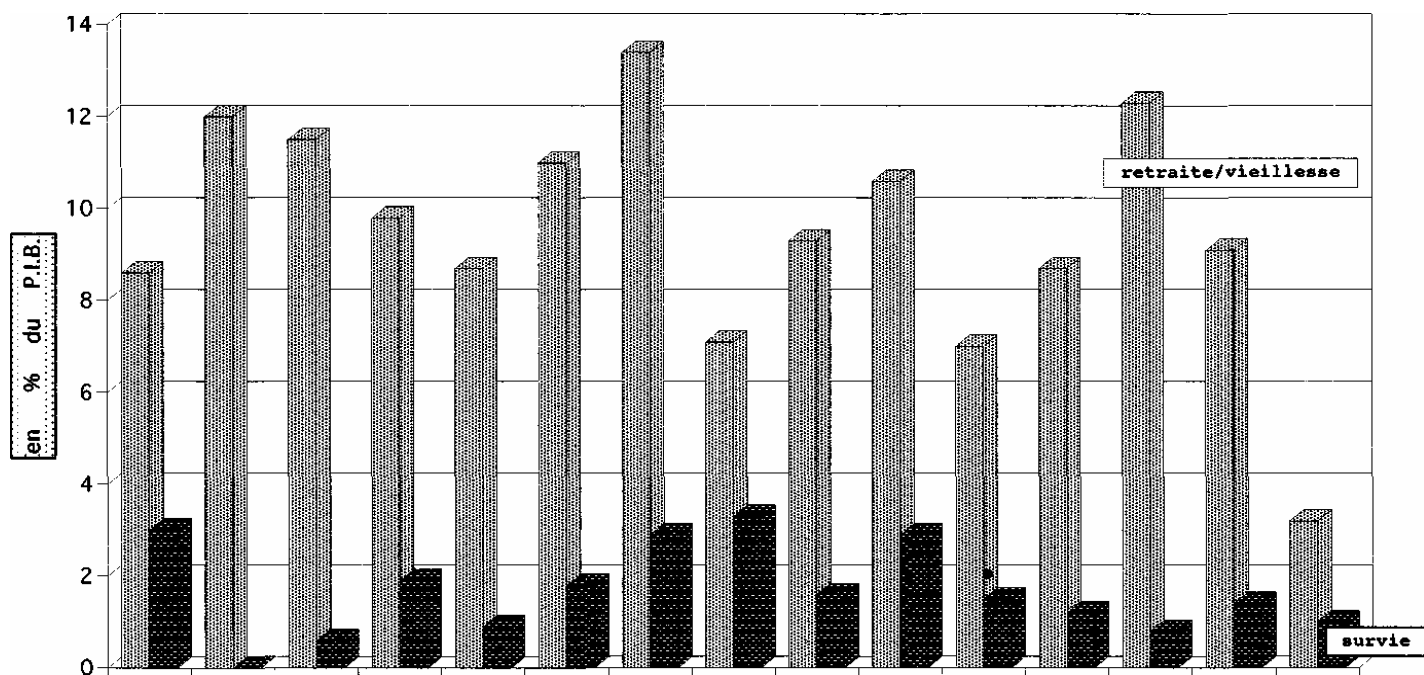
³ Verhouding tussen het aantal personen van 60 of 65 en ouder en het aantal personen op beroepsactieve leeftijd

⁴ Verhouding tussen het aantal gepensioneerden en het aantal beroepsactieve personen

⁵ Verhouding tussen het aantal gepensioneerden en het aantal tewerkgestelde/bijdragebetalende beroepsactieve personen

⁶ Federaal Planbureau, Vooruitzichten... januari 2002, blz. 124-125; Strategisch Verslag Pensioenen, p.66

De toekomstige financiering van de pensioenen: de kost van de overlevingspensioenen (grafiek)

BBP/mei/2003 (Bronnen : Eurostat, dépenses et recettes, 1999)

2) De vrijwaring van de pensioenen van de “eerste pijler”

Ofschoon de vorige regering bevestigd heeft dat “*de eerste pensioenpijler het fundament van de sociale bescherming van de ouderen blijft*”, stellen we daarentegen vast dat er een afbouw van die eerste pijler aan de gang is, zoals aangekondigd door het Federaal Planbureau, voor alle werknemers en vooral voor de vrouwen.

Immers, volgens de vooruitzichten van het Federaal planbureau bedraagt de gemiddelde vervangingsratio (verhouding tussen het gemiddelde loon en het gemiddeld pensioen) nu \pm 29,9%, maar in 2050 zal deze – bij een ongewijzigde wetgeving –nog slechts 25,5% bedragen of zelfs 23,3% volgens de conjunctuurtrend zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Tabel A – Evolutie van de gemiddelde lonen en gemiddelde vervangingsratio voor 2050

Jaren	1995	2000	2010	2020	2030	2040	2050
Lonen/ gemiddelde jaarbedragen in euro van 1998	8.225,11	8.401,11	10.054,56 (9.890,95)	12.102,16 (11.611,33)	14.105,14 (13.252,39)	16.400,64 (15.002,52)	19.325,78 (17.0678,47)
Vervangings ratio/ gemiddelde pensioenen in % van de gemiddelde lonen	30,6	29,9	29,5 (29,6)	28,4 (29,2)	26,4 (28,0)	24,7 (26,7)	23,3 (25,5)

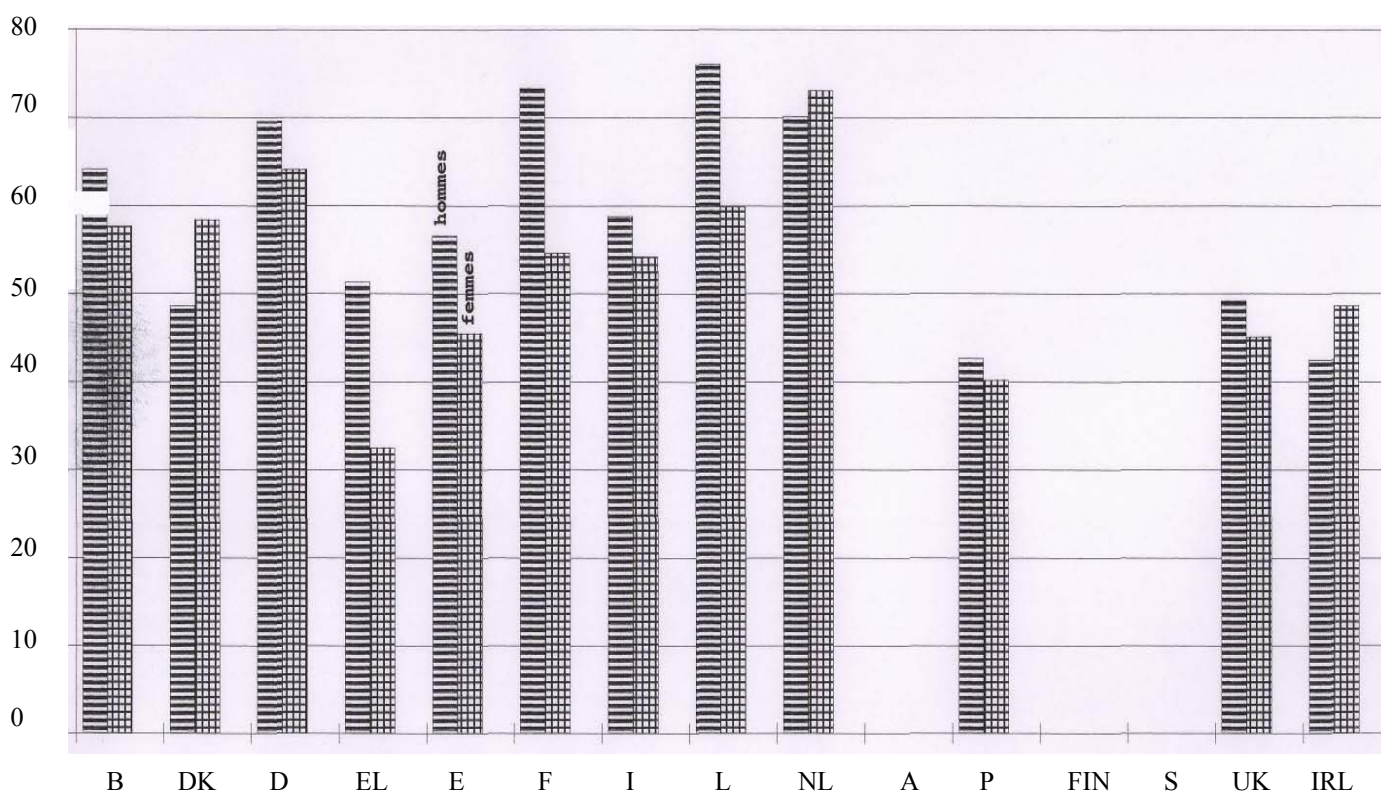
BBP/Emakunde, januari 2003 (Bron: Federaal Planbureau, Vooruitzichten 2000-2050, januari 2002, blz.78) – Tussen haakjes staat de alternatieve hypothese met een kleiner groeipercentage.

Het Belgisch Strategisch Verslag Pensioenen vermeldt dat een mannelijke werknemer die in 2002 op pensioen wordt gesteld na een volledige loopbaan waarin hij steeds het gemiddelde loon genoot, een vervangingsratio van 46% heeft, dat wil zeggen minder dan de helft.

Ofschoon alle financieringsregelingen via sociale herverdeling in beginsel inhouden dat de laagste lonen een gunstiger vervangingsratio genieten⁷, geldt dat niet voor de vrouwen. We stellen immers vast dat in alle lidstaten (behalve in Nederland, Denemarken en Ierland) de vervangingsratio van de rustpensioenen van de vrouwen nog steeds lager is dan die van de mannen zoals blijkt uit onderstaande grafiek 2.

⁷ In België wordt het resultaat van de maximumbegrenzing van het referteloon gehanteerd als criterium voor de berekening van het pensioensbedrag

**Rustpensioenen: gemiddelde vervangingsratio ten opzichte van de gemiddelde lonen
(mannen en vrouwen) (1997)**

BPP/mei/2003 (Bron : De sociale bescherming in Europa, 1997).

Daarboven is naar aanleiding van de hervorming van 1997 een specifieke vermindering van het bedrag van de rustpensioenen van de vrouwen gepland die naargelang de jaren tussen 0,43 en 0,23% van het BBP vertegenwoordigt, zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Weerslag van de hervorming van 1997 op het rustpensioen van de vrouwen.

Jaren	1998	2001	2004	2007	2010	2020	2050
Verlies in miljoenen euro (van 1997)	91,72	265,24	530,49	850,27	(1.120)	(1.167)	(1.152)
Verlies in % van het BBP					0,429	0,405	0,232

BPP/Emakunde, januari 2003 (Bron: Federaal planbureau, De pensioenhervorming, november 1997, blz.70 + eigen berekeningen)

De verschillende documenten van de regering het Federaal Planbureau⁸ geven aan dat er een vermindering van de rustpensioenen van de vrouwen zal optreden vanaf 2015 en wijten deze aan de pensionering van de generatie vrouwen die deeltijdse arbeid heeft verricht.

⁸ Federaal Planbureau, Perspectives..., januari 2002, p.83; Rapport Stratégique Pensions, p.32.

Deze interpretatie gaat enigszins te ver omdat ten eerste de deeltijdse arbeid bij de vrouwen pas massaal in zwang kwam in de loop van de jaren '80 en aldus slechts in de eerste plaats van toepassing is op de nieuwe intreedsters op de arbeidsmarkt, die dan ook pas tegen 2025 op pensioen zullen gaan.

En ten tweede konden de onvrijwillig deeltijdse werknemers – dat wil zeggen de meerderheid van hen – zich gedurende een tiental jaren volledige rechten voor de pensioenberekening blijven verwerven dankzij de cumulatie van de verworven rechten op basis van de gepresteerde arbeidsduur en de duur van hun werkloosheid. Bijgevolg zal, wat het merendeel van de deeltijdse werknemers betreft, de impact ervan op hun pensioenbedrag zich laten gelden vanaf de tweede helft van de jaren 2030.

Het is dus noodzakelijk dat de regering gefundeerde schattingen laat opstellen over de impact van de deeltijdse arbeid op het bedrag van het pensioen.

Wat het behoud van de pensioenen van de eerste pijler betreft, rechtvaardigt de memorie van toelichting bij de wet van 28 april 2003 onze vrees: *“rekening houdend met de demografische evolutie kunnen de sectorale pensioenen op termijn de druk op de wettelijke pensioenregeling enigszins verlichten”*. Deze passage toont immers aan dat de opeenvolgende regeringen het pensioen onder de eerste pijler kunnen laten afbouwen aangezien vele gepensioneerden over een aanvullend pensioen zullen beschikken.

Welnu, de verhouding tussen de pensioenen onder de eerste en tweede pijler is geheel verschillend voor vrouwen en mannen. Zoals reeds vermeld, beschikken de vrouwen immers over een rustpensioen onder de eerste pijler dat duidelijk ontoereikend is voor een autonoom menswaardig bestaan op pensioenleeftijd en zullen ze verhoudingsgewijs in mindere mate over een pensioen onder de tweede pijler beschikken.

3) De ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op het vlak van het aanvullend pensioen

Wat de aanvullende pensioenen betreft, onderscheiden we verschillende soorten ongelijkheden ten nadele van de vrouwen:

- de ongelijke verdeling van de huidige en toekomstige gerechtigden op dit pensioen (feitelijk toepassingsgebied),
- de ongelijkheid tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers bij het ontsnappen aan de loonnorm,
- de ongelijkheid voortvloeiend uit de fiscale voordelen die verbonden zijn aan de tweede pijler.

1° Feitelijke ongelijkheid voortvloeiend uit het toepassingsgebied

De minister van Sociale Zaken en Pensioenen heeft verklaard dat de nieuwe wet betreffende de aanvullende pensioenen op termijn 50% van de bezoldigde werknemers moet dekken.

Thans geniet maar 12,8% van de gepensioneerden een aanvullend rustpensioen, van wie slechts een minderheid vrouwen .

35% van de beroepsactieve bevolking neemt thans deel aan een aanvullend pensioenplan en er is slechts een minderheid aan vrouwen die van dit voordeel geniet .

De eerste sectoren die al aanvullende sectorale pensioenen hebben ingevoerd en die ze nog zullen invoeren zijn immers enerzijds de handelssectoren waar voor het merendeel mannen

tewerkgesteld zijn (petroleum, elektriciteit, metaalnijverheid, chemie, auto, textiel, bouw...) en anderzijds bepaalde dienstensectoren zoals de banken en verzekeringen met +/- 50% vrouwen. De sectoren met een groot aandeel aan vrouwelijke werknemers, zoals de niet-commerciële sectoren, kennen meer bescheiden lonen toe en kunnen zich de organisatie van pensioenen onder de tweede pijler niet veroorloven. Sommige “vrouwelijke” industriële sectoren, zoals de kledingindustrie, de voedingsindustrie en de textielindustrie, hebben CAO's aangenomen die aanvullende pensioenen invoeren, maar die zijn in het algemeen bescheidener dan in de zogenaamd “sterke” sectoren.

De verdeling tussen de gerechtigden in het kader van de tweede pijler zal dus de facto zeer ongelijk zijn, ten nadele van de werkneemsters die reeds de meest bescheiden pensioenen zullen genieten.

De wet betreffende de tweede pijler voorziet in een aantal bepalingen voor een meer gelijke behandeling van de werknemers binnen eenzelfde onderneming of sector. Men had bij voorkeur in een meer globale solidariteit moeten voorzien die de tweede pijler nauwer zou moeten laten aansluiten op de “herverdelingsfilosofie” van de eerste pijler.

2° Ongelijkheid voortvloeiend uit het feit dat de tweede pijler niet onder de loonnorm valt (2003-2004)

De ongelijkheid tussen mannen en vrouwen als gevolg van het toepassingsgebied van de wet brengt in de praktijk ook een loonongelijkheid mee. Om de organisatie van pensioenplannen in het kader van de tweede pijler aan te moedigen heeft de regering immers in 1996 besloten dat dit voordeel – terecht beschouwd als loonbestanddeel – niet onder de loonnorm zou vallen zoals bepaald door het Interprofessioneel Akkoord voor 2003-2004. Daardoor wordt een buitengewone loonsverhoging mogelijk voor een aanzienlijk percentage werknemers, voor het grootste deel mannen.

Volgens de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen leiden deze verschillen tot gevallen van indirecte loondiscriminatie.

3° De fiscale voordelen verbonden aan het pensioen onder de tweede pijler

De pensioenen onder de tweede pijler worden gestimuleerd via fiscale voordelen (fiscale uitgaven) die voor de werknemer in voorkomend geval des te hoger zijn wanneer de lonen en de bijdragen/werknemer dat ook zijn.

Een indirecte discriminatie tussen mannen en vrouwen vloeit enerzijds voort uit de ongelijke verdeling ervan tussen de huidige en toekomstige gerechtigden op de pensioenen onder de tweede pijler en anderzijds uit de ongelijkheid op het vlak van het toegekende fiscale voordeel naar gelang van de hoogte van de lonen.

Volgens de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen gaat het hier om een fiscale discriminatie die ingaat tegen het gelijkheidsbeginsel dat opgenomen is in artikel 10, al. 3 van de Grondwet.

4) Ongelijke behandeling en Richtlijn 96/97 van 20 december 1996

1° Verschillen qua levensverwachting en ongelijkheid tussen mannen en vrouwen

Krachtens de Europese rechtspraak is het thans een verworvenheid dat “alle arbeidsgerelateerde pensioenen een loonbestanddeel uitmaken” en zijn alle vormen van discriminatie tussen mannen en vrouwen in de bedrijfsregelingen voor sociale zekerheid verboden.

Voorts omschrijft artikel 6 van de Richtlijn 96/97 EG (20 december 1996) tot wijziging van richtlijn 86/378 EG betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling op het gebied van bedrijfsregelingen voor sociale zekerheid de voorzieningen die al dan niet strijdig zijn met de beginselen van gelijke behandeling en in het bijzonder:

- *“uiteenlopende niveaus voor de prestaties vast te stellen, behoudens voor zover nodig om rekening te houden met naar geslacht verschillende actuariële berekeningsfactoren bij regelingen met vaststaande premies of bijdragen;*

In het geval van door kapitalisatie gefinancierde regelingen met vaststaande uitkeringsniveaus, kunnen bepaalde elementen (waarvan een aantal voorbeelden in bijlage) ongelijk zijn voor zover het verschil tussen de bedragen het gevolg is van het gebruik van naar geslacht verschillende actuariële factoren bij de tenuitvoerlegging van de financiering van de regeling”.

Niettegenstaande die mogelijkheid waarin de Richtlijn voorziet om rekening te houden met de verschillen tussen de levensverwachtingen van mannen en vrouwen bij de berekeningen van de rentes van de arbeidsgerelateerde aanvullende pensioenen, onderstreept het Comité voor Sociale bescherming in zijn verslag “Toereikende en duurzame pensioenen” dat drie lidstaten wettelijke regelingen hebben getroffen die de gebruikmaking van de door de Richtlijn geboden mogelijkheid verbieden. Het Comité verwoordt dit als volgt (blz.37): *“Een belangrijk probleem in de particuliere pensioensregelingen zijn ongelijkheden tussen mannen en vrouwen in de premiepercentages of, in stelsels met vaste bijdragen, in het niveau van de uitkeringen voor mannen en vrouwen. Dit komt door de hogere levensverwachting van vrouwen. Seksespecifieke premiepercentages zijn gemeengoed in de derde-pijler-stelsels (levensverzekering), en een kapitaal dat is opgebouwd in een stelsel met vaste bijdragen zal normaal gesproken voor een man een hogere jaarrente opleveren dan voor een vrouw.*

In Nederland bepaalt de wet van 21 december 2000 echter dat mannen en vrouwen in de tweede-pijler-stelsels met vaste bijdragen gelijke premies moeten betalen en ook gelijke pensioenuitkeringen moeten ontvangen⁹. Voorts is de mogelijkheid ingevoerd om te kiezen tussen nabestaandenuitkeringen en gunstigere individuele pensioenrechten.

In Italië moeten voor mannen en vrouwen dezelfde percentages worden gebruikt voor de berekening van de pensioenuitkeringen.

In het nieuwe Zweedse pensioenstelsel, dat bepaald wordt door de bijdragen, krijgen mannen en vrouwen met hetzelfde inkomen ook hetzelfde pensioenbedrag uitgekeerd ondanks de hogere levensverwachting van de vrouw. Hier is dus sprake van een herverdeling ten gunste van de vrouw”.

⁹ Er moet echter vermeld worden dat, indien het globaal bedrag van de uitkering niet in verband staat met de betaalde bijdragen, de actuariële factoren volgens sommigen een verschil tussen mannen en vrouwen kunnen rechtvaardigen. In het omgekeerd geval is deze rechtvaardiging ook toegelaten als het verschil erop gericht is de globale bedragen van de pensioenen van vrouwen en mannen dicht bij elkaar te brengen.

De Raad vestigt de aandacht op het feit dat, in ons land, enkel het verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen in aanmerking zal worden genomen, terwijl er ook andere verschillen inzake levensverwachting bekend en aangetoond zijn. Het gaat met name om de verschillen in levensverwachting tussen de Vlaamse en Waalse bevolkingsgroep, tussen de hogere kaders en arbeiders, of tussen rokers/alcoholici en niet-rokers/niet-alcoholici.

Aangezien men bij de vaststelling van de rentes geen rekening houdt met deze verschillen in levensverwachting, maar enkel met de levensverwachting op basis van het geslacht van de verzekerde, lijkt het duidelijk dat het gaat om een bepaling die strijdig is met het beginsel van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen.

Bovendien zou de mogelijkheid zoals geboden door de Richtlijn feitelijk inhouden dat alle vrouwen de bijkomende kost van de langere levensverwachting van een zeker aantal onder hen zouden financieren, precies zoals men alle niet-rokers of Vlamingen met een langere levensverwachting zou straffen door hen minder hoge renten te berekenen. In dit geval wordt deze breuk inzake de verzekeringssolidariteit alleen toegepast op de vrouwen, hetgeen bewijst dat het om een discriminatie gaat die indruist tegen het beginsel van de gelijke behandeling.

2° Behoud of invoering van afgeleide rechten in het kader van de pensioenen van de tweede pijler

De wet betreffende de tweede pijler belemmert niet dat de overeenkomsten betreffende de aanvullende pensioenen daarin “afgeleide rechten” behouden of invoeren.

Natuurlijk moet een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds het kapitaal dat de werknemer heeft verworven als integraal loonbestanddeel en dat bij diens overlijden naar zijn wettige erfgenamen moet gaan, en anderzijds de zogenaamde afgeleide rechten zoals de verschillende soorten verhogingen voor de gerechtigde met gezinslasten of zoals de overlevingsrente.

De Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen is van mening dat die afgeleide rechten een loondiscriminatie inhouden, zowel tussen alleenstaande werknemers en gehuwde/samenwonende werknemers als tussen mannen en vrouwen.

Aanbevelingen

1) De Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen beveelt aan om dringend een wettelijke bepaling in te voeren die de regering zou verplichten hem te consulteren rond elk voorontwerp van wet of besluit dat verband houdt met het principe van de gelijkheid van mannen en vrouwen, dat in artikel 10, al. 3 van de Grondwet is opgenomen. Dit zou moeten vermijden dat een situatie zoals met het voorontwerp van wet met betrekking tot de aanvullende pensioenen – waarbij de Raad op geen enkel moment geraadpleegd werd – zich opnieuw zou kunnen voordoen.

2) Hij vindt het betreurenswaardig dat het regering het in dit dossier niet nuttig heeft gevonden om een gender-mainstreamingstrategie toe te passen om de verschillende impact op mannen en vrouwen van de nieuwe wet op de aanvullende pensioenen in te schatten. Bij gebrek aan een voorafgaandelijke analyse van dit type, vraagt de Raad om ze a posteriori uit te voeren.

In deze optiek vraagt de Raad eveneens dat de regering het Federaal Planbureau zou gelasten met de uitwerking van een specifieke raming omtrent de evolutie van de rustpensioenen van de vrouwen en van hun vervangingsratio, met bijzondere aandacht voor de impact van de deeltijdse arbeid.

3) Wanneer de regering stelt dat de eerste pijler de grondslag van de sociale bescherming van de ouderen moet blijven, dan moet men de realiteit van deze bewering kunnen verifiëren door te refereren naar een norm (bereiken van een bepaalde vervangingsratio) en de kloof tussen de pensioenen van de mannen en vrouwen ten opzichte van die norm meten. De Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen vraagt de regering dus om te verduidelijken welke gemiddelde vervangingsratio zij als correct beschouwt om de gepensioneerden een redelijk inkomen te waarborgen.

4) Daarnaast vraagt de Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen dat België, in weerwil van richtlijn 96/97 van 20 december 1996 tot wijziging van Richtlijn 86/378, in navolging van Zweden wettelijke/reglementerende bepalingen zou aannemen die bij de aanvullende sociale pensioenen actuariële berekeningselementen met verwijzing naar het verschil tussen de levensverwachting bij mannen en vrouwen verbieden, aangezien dat een discriminatie van de werkneemsters zou inhouden.

5) Tot slot herinnert de Raad eraan dat hij vindt dat de afgeleide rechten, die een zware belasting voor de pensioenbegroting vormen, gebaseerd zijn op een denkwijze die moeilijk verenigbaar is met de gelijkheid van mannen en vrouwen, en dat ze de kloof tussen gepensioneerde mannelijke en vrouwelijke werknemers nog vergroten. Hij vraagt de regering aldus om wettelijke bepalingen te laten aannemen die de afgeleide rechten in de eerste en tweede pijler beperken en het toekennen van directe rechten in de pensioenprestaties aanmoedigen. Deze beperking van de afgeleide rechten moet beginnen bij de hoogste inkomens.